

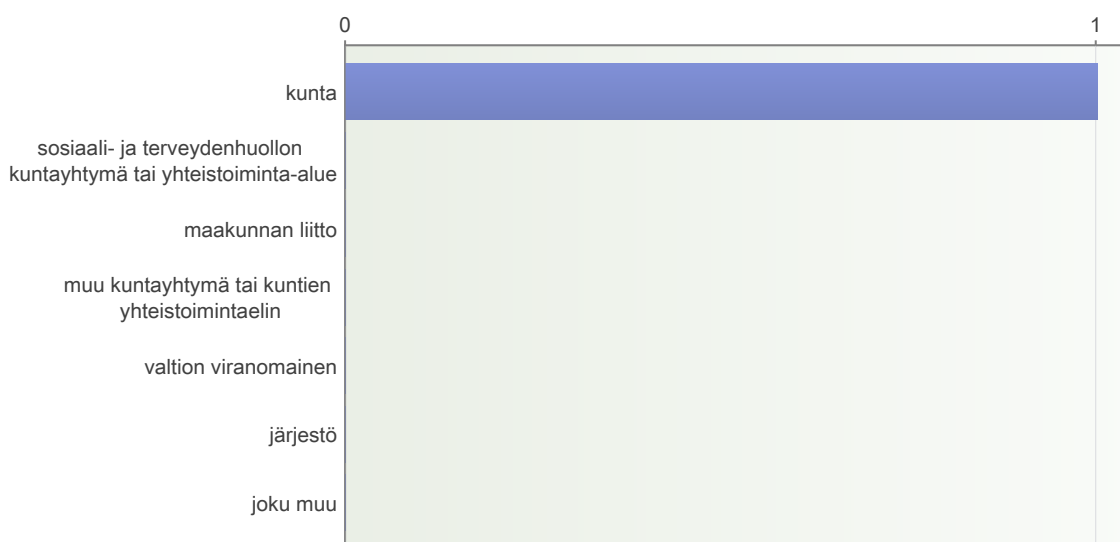
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Lestijärven kunta	Jarmo Kanninen	Esko Ahonen, kunnanjohtaja, puh. 050-3823201, esko.ahonen@lestijarvi.fi	31.10.2016	Lestijärven kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Viimeisen 10 vuoden aikana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittäminen on ollut epätasapainoista ja peruspalvelut ovat rapautuneet. Väestöryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot ovat kasvaneet ja myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on eroja palveluiden laadussa sekä hoitoon pääsyssä eri alueiden ja nykyisten sote-organisaatioiden välillä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden integroiminen ja yhdistäminen yhdeksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi antaa mahdollisuuden muuttaa palvelujärjestelmää asiakas- ja potilaslähtöisemmäksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistä vastuu siirtäminen 18 maakunnalle luo sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta mahdollisuuden kaventaa alueiden välisiä eroja mm. palveluiden laadussa ja saatavuudessa ja maakuntapohjainen organisoituminen luo riittävän vahvat hartiat järjestämistaholle sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä ajatellen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa lähdetään selkeästi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen

ja tuottamisen eriyttämisestä sekä palvelutuotannon monipuolistamisesta. Valinnanvapausmalli on tällä hetkellä vielä valmistelussa ja laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden laajuudesta ei ole vielä selkeää käsitystä. Valinnanvapaus-malli saattaa vaikeuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän integraatiota ja ehyiden palveluketjujen muodostamista. Lisäksi Suomen eri maakuntien välillä ja maakuntien sisälläkin maantieteellisesti eri alueilla sote-palveluiden kysyntä ja tarjonta poikkeavat toisistaan ja välttämättä valinnanvapausmalli ei takaa koko Suomessa samantasoista palvelutarjontaa, jolloin tavoite terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisesta ja yhdenvertaisesta palveluiden saatavuudesta saattaa jäädä toteutumatta.

Uudistuksessa tulee myös erityisesti huomioida se, että tuotanto- ja itsehallintoalueella reuna-alueiden palvelutaso pidetään riittävänä lähipalveluineen.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaiset järjestämisvastuuseen liittyvät tehtävät ovat hyvin laajat ja voivat 18 maakunnan mallissa lisätä byrokratiaa ja kustannuksia järjestämisen ja tuottamisen vahvasti eriyttävässä toimintamallissa. Maakunnan järjestämisvastuullisen toimijan sekä palvelutuotannosta huolehtivan palvelulaitoksen sekä sen alaisen valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden tuottamisesta vastaavan tytäryhtiön resursoiminen johtamisen näkökulmasta on haasteellista.

Sote-järjestämislain 11§ (Palvelujen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin) mukainen vaativampien, kalliiden ja harvinaisten tehtävien kokoaminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi sisältää riskejä 3 miljardin säästötavoitteen saavuttamisen kannalta. Vaativampien palveluiden keskittäminen esimerkiksi erikoissairaanhoidossa ei välttämättä ole aina kokonaistaloudellisesti edullisin ratkaisu (vaikka yksittäisen suoritteen hinta alenisikin laadun kärsimättä), vaan voi johtaa toisaalla kohoaviin vaihtoehtokustannuksiin ja osaoptimointiin. Asian arviointia vaikeuttaa 11§ mainitun valtioneuvoston asetuksen puuttuminen lausuntoa annettaessa.

Sote-järjestämislakiin liittyvä periaate palvelutuotannon monipuolistamisesta ja valinnanvapauden laajentamisesta sisältää myös riskejä 3 mrd € säästötavoitteen näkökulmasta tarkasteltuna. Valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta monituottajamallin voidaan odottaa lisäävän myös palvelulaitoksen alaisen maakunnan tytäryhtiön tuottavuutta, mutta vastaavasti laajeneva palvelutarjonta voi luoda lisäkysyntää siten, että tuottavuuden kasvusta huolimatta kokonaiskustannukset kasvavat.

Terveydenhuoltolaissa ensihoito on nähty oleelliseksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon integroitunutta palvelujärjestelmää ja terveydenhuoltolain mukainen ensihoidon säätäminen sairaanhoitopiirien järjestämisvastuulle on mahdollistanut ensihoidon ja muun palvelujärjestelmän saumattoman yhteistyön. Ensihoidon säätäminen järjestämislain 9§ mukaisesti 5 maakunnan järjestämisvastuulle luo palvelujärjestelmään tarpeettoman rajapinnan ja vaikeuttaa maksimaalisten synergiahyötyjen saamista ja kustannustehokasta toimintatapaa. Terveydenhuoltolain mukainen ensihoito-keskusten vahva koordinoiva rooli on riittävä laajojen kokonaisuuksien järkevän johtamisen ja koordinoimisen näkökulmasta katsottuna.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittäväällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Aidon ja toimivan demokratian toteutuminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden näkökulmasta katsottuna edellyttää vahvaa resursointia ja osaamista järjestämisvastuullisen tahon puolella, jotta osana maakuntastrategiaa luotava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia (järjestämislaki 14§) on riittävän kattava, konkreettinen ja yksityiskohtainen ohjaamaan palvelutuotannosta huolehtivaa palvelulaitosta, sen tytäryhtiötä sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 11§ voi johtaa itsehallinnollisten maakuntien näkökulmasta katsottuna demokratiavajeeseen, koska suurempiin kokonaisuuksiin keskitettävien palveluiden osalta muilla maakunnilla ei ole päätösvaltaa 11§ 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista palveluista, eivätkä ne saa tuottaa tai hankkia muualta mainittuja palveluita.

Järjestämislain 10§ määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalue ja 16§ maakuntien yhteistyösopimus (mm. maakuntien työnjaosta sopiminen, laajakantoisista ja merkittävistä investoinneista sopiminen, tietohallinnon alueellisen kokonaisarkkitehtuurin määrittely) siirtävät merkittävän osan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjaamiseen liittyvästä päätösvallasta maakuntavaltuustoilta maakuntien yhteiseen päätöksentekoon.

Demokratian toteutumisen ja aidon maakunnallisen itsehallinnon näkökulmasta tarkasteltuna valtion ja valtioneuvoston sekä ministeriöiden toimivalta on vahva sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain että maakuntalain näkökulmasta tarkasteltuna. Valtioneuvosto voi järjestämislain 18§ mukaan päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta ja sen sisällöstä ja maakuntien välisestä työnjaosta sosiaali- ja terveydenhuollossa muun muassa tilanteessa, jossa maakuntien asukkaiden yhdenvertaisuus ja 4§ mukainen palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus vaarantuvat yhteistyöalueella. Em. kirjaus järjestämislain 18§:ssä jättää lain tulkinnalle huomattavasti väljyyttä. Valtioneuvoston päätösvalta järjestämislain 19§ mukaan palvelurakenteen, investointien ja tietojärjestelmäpalveluiden osalta kaventaa maakuntien päätösvaltaa ja itsehallintoa.

Järjestämislain 20§ (aloite maakuntien arviointimenettelyn käynnistämisestä) 5. kriteeri (maakunnan kyky järjestää sosiaali- ja terveystalouden palveluja on muusta kuin edellä mainitusta syystä vakavasti ja pitkäaikaisesti vaarantunut) jättää myös STM:lle runsaasti varaa lain tulkinnalle.

Voimaannpanolain 38§ (palvelukeskusten perustaminen) mukaan valtiolla on kaikissa maakuntalain laissa säädetyissä palveluyhtiöissä yhtiöjärjestyksessä erityisen äänivallan osakkeita, jotka antavat valtiolle vahvan aseman valtakunnallisissa maakuntien yhteisömuotoisissa palvelukeskuksissa.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

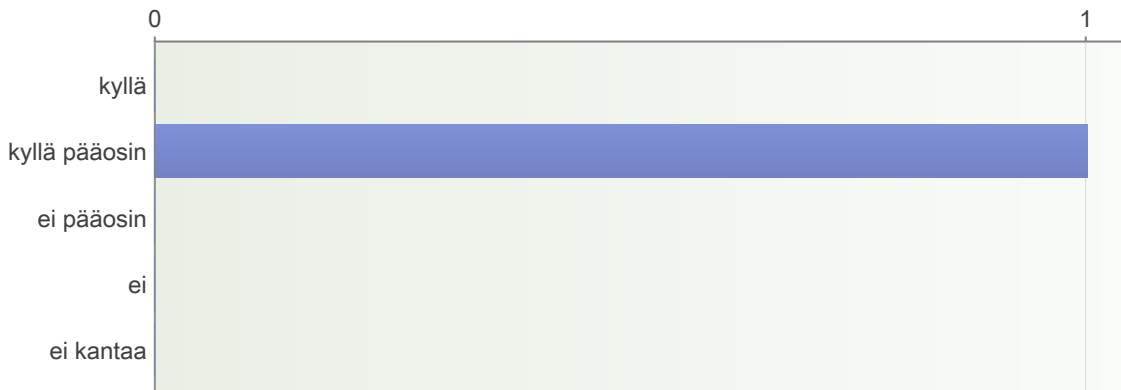

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalain 3. luvun (10-15 §) mukainen maakunnan suhde valtioon vaatii huolellista perustuslaillista tarkastelua maakuntien itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta arvioituna. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö sekä valtioneuvoston asetus erikoissairaanhoidon työnjaosta ovat vasta valmisteilla vaikeuttaen lausuttavana olevan lakikokonaisuuden arviointia.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

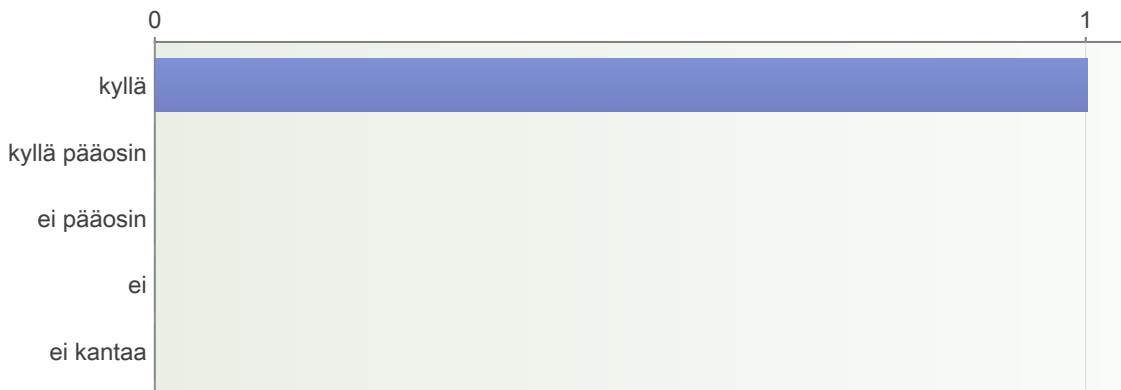

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalain 6§ mukaisen tehtäväalan mukaisesti pelastustoimi on tarkoituksenmukaista pitää 18 maakunnan järjestämis- ja tuottamisvastuulla. Yksittäistä maakuntaa laajempi palveluiden yhteensovittaminen ja koordinaatio on mahdollista toteuttaa pelastustoimen ja ensihoidon osalta irrottamatta em. palveluita 18 maakunnan järjestämisvastuulta. Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelussa sekä – harjoittelussa – pelastustoimen irrottaminen 18 maakunnan kokonaisuuksista vaikeuttaisi em. häiriö- ja poikkeusoloihin varautumista uusissa monialaisissa, tehtäväkokonaisuuksiltaan laajoissa maakunnissa. Maakunnan tehtäväalan arviointia vaikeuttaa myös monelta osin vasta valmisteilla oleva erityislainsäädäntö.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

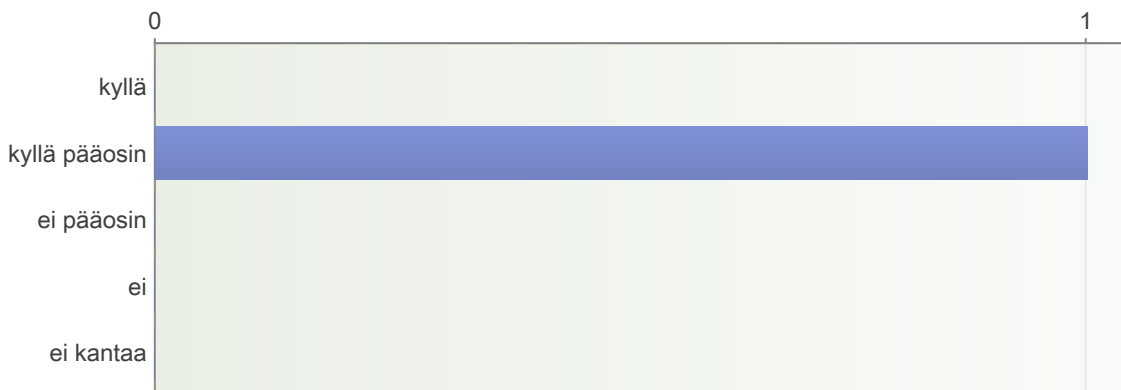
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

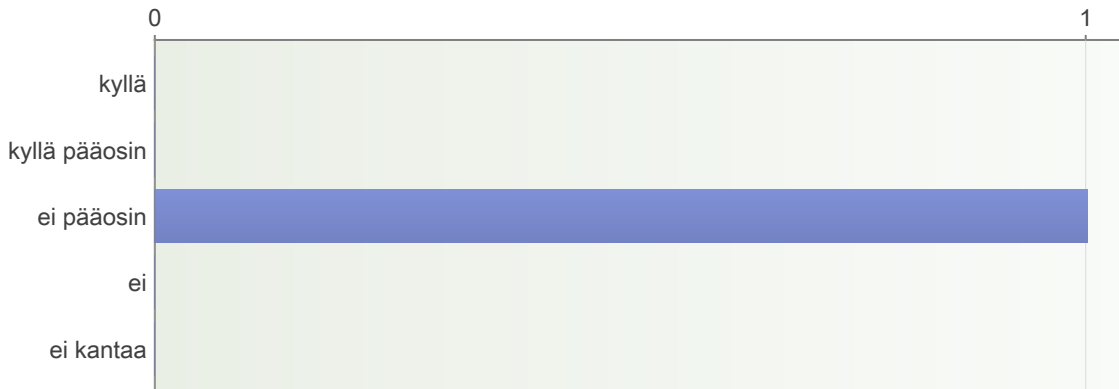

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalaissa on sinänsä säädetty maakunnan palvelulaitoksesta asianmukaisesti, mutta kysymyksen 3 vastauksen ensimmäisen kappaleen mukaisesti palveluiden järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen voi johtaa demokratiavajeeseen. Valinnanvapausmallia ja siten myös järjestämisen ja tuottamisen eriyttämistä tulisi vielä arvioida uudelleen.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntalain 103§ mukaan talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että maakunnan toiminnan ja investointien rahavirta on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan vuoden eli taloussuunnitelmakauden toisen vuoden päättyessä. Maakunta voi joutua Maakuntalain 109§ mukaiseen arviointimenettelyyn 110§ kriteerien mukaisesti. Maakuntalain säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ovat liian tiukat ja ongelmallise maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on useiden maakuntien ajautumisesta nopeasti arviointimenettelyyn. Maakunnan rahoituksen koostuessa valtaosin valtion rahoituksesta (pääosin tarveperusteisesti) ja osin asiakasmaksujen tuotoista, muodostavat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 11§, 18§ ja 19§ riskin ja mahdollisuuden tilanteelle, jossa maakunta ei itse voi vaikuttaa oman maakunnan ulkopuolelta hankittavien palveluiden laajuuteen ja kustannuksiin eikä voi osallistua em. palveluita koskevaan päätöksentekoon, mutta joutuu kuitenkin huolehtimaan oman taloutensa ja palvelutuotantonsa sopeuttamisesta päätösvallan ulkopuolella oleviin ostopalveluiden kustannuksiin.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalain 9§ mukainen maakuntastrategian laatiminen, päivittäminen sekä sen toteutumisen seuraaminen, palvelutuotannon ja -tuottajien ohjaus- ja valvontavastuu, yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen ja investointiohjelman laadintaan osallistuminen, kansalaisosallisuuden toteutumisesta vastaaminen, omistajaohjauksesta huolehtiminen sekä valtion ja maakunnan väliseen neuvottelumenettelyyn osallistuminen ovat laajoja tehtäväkokonaisuuksia ja edellyttävät asianmukaista resursointia. Em. maakuntalain mukaiset tehtäväkokonaisuudet voivat muodostaa erityishaasteen monille maakunnille ja yhteistyöalueiden välinen verkostomainen yhteistyö voi olla tarkoituksenmukaista lakisääteisten tehtävien hoitamisen ja resurssien tehokkaan käytön näkökulmasta tarkasteltuna.

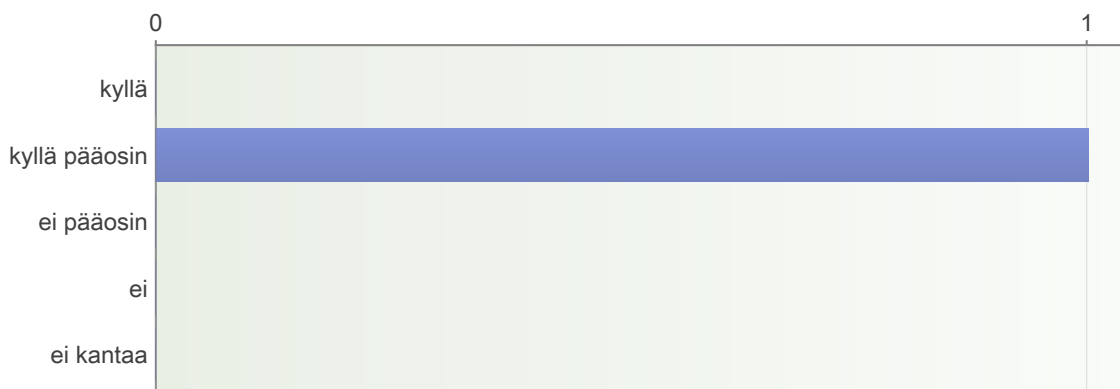
Tarve järjestämisen ja tuottamisen eriyttämiseen näyttää pohjautuvan lähinnä sote-palveluiden valinnanvapausmalliin. Valinnanvapausmallin toimivuus vaihtelee mm. palvelutarjonnasta riippuen maakuntien välillä ja maakuntien sisällä maakunnan eri alueiden välillä. Kuitenkin valinnanvapausmallin edellyttämä raskas virkakoneisto joudutaan organisoimaan kaikkiin maakuntiin. Maakuntien ja alueiden erityispiirteet pitäisi huomioida lainsäädännössä esitettyä paremmin ja jättää enemmän vaihtoehtoisia mahdollisuuksia palveluiden organisointiin maakunnissa olosuhteet huomioiden tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös lainsäädännössä

kaavailtua valtionohjausta olisi tarkoituksenmukaista keventää ja vahvistaa maakuntien aitoa itsehallinnollista asemaa.

Maakuntien tukipalveluiden organisointiin pitäisi jättää myös aitoa itsehallinnollista harkintamahdollisuutta. Nyt tukipalveluissa maakunnat ovat pakotettuja Maakuntalain 125§ käyttövelvoitteen myötä valtakunnallisten palvelukeskusten käyttöön, joka ei välttämättä ole kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukaista. Mikäli tukipalvelut ja niihin liittyvä osaamispääoma keskitetään Maakuntalain ehdotuksen mukaisesti valtakunnallisiin palvelukeskuksiin ja mikäli valinnanvapausmallin mukaisesti maakunnan palvelulaitoksen alaiset tytäryhtiöt eivät voi tukeutua valtakunnallisten palvelukeskusten palveluihin, ovat ne valtakunnallisiin tai kansainvälisiin yhtiöihin verrattuna heikommassa kilpailuasemassa ja mahdollisuudet menestyä aidossa kilpailutilanteessa ovat rajalliset (esim. tietojärjestelmäratkaisut, hankinnat, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden organisointi). Vastaavasti mikäli kilpailla markkinoilla valinnanvapauden piirissä olevia palveluita tuottavien palvelulaitoksen alaisen tytäryhtiön investointeja ohjataan järjestämislain 19§ mukaisesti (yhteistyösopimus, investointien hyväksymismenettely) keskitetyksi, vaarantaa se osaltaan myös kilpailuneutraliteetin.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

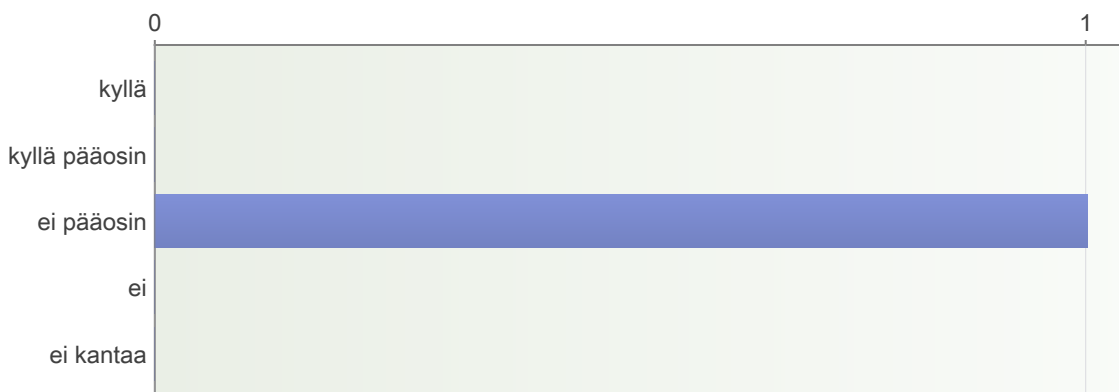

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4§ on sinänsä melko selkeä, mutta ko. pykälä jättää melko väljät kriteerit palveluiden keskittämiseksi.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

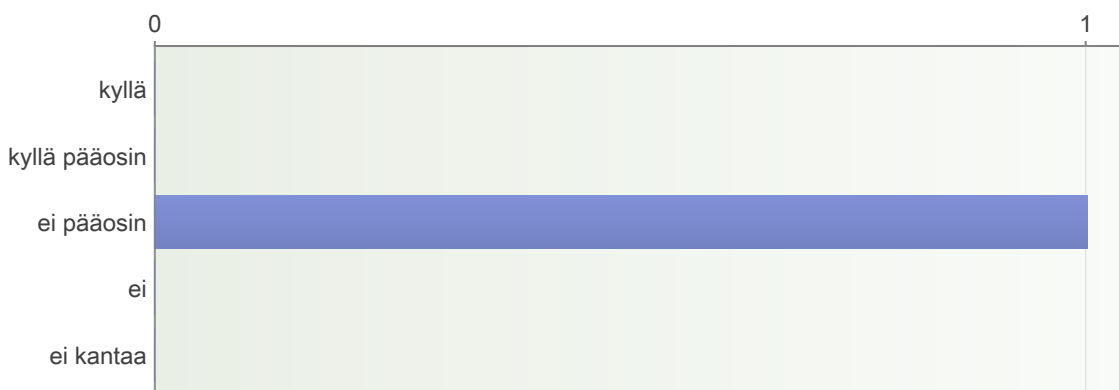

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Järjestämislain 17§ mukaan maakuntien on hyväksyttävä yhteistyösopimus maakuntavaltuustoissaan. 18§ mukaan valtioneuvosto voi päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta ja sen sisällöstä sekä maakuntien välisestä yhteistyöstä sosiaali- ja terveydenhuollossa 18§:ssä mainituista 3 kriteeristä yhden toteutuessa. Käytännössä tämä voi johtaa siihen, että esimerkiksi maakuntien välisestä työnjaosta tai laajakantoisista investoinneista sovittaessa valtioneuvosto voi kävellä yksittäisen maakunnan maakuntavaltuuston ylitse.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

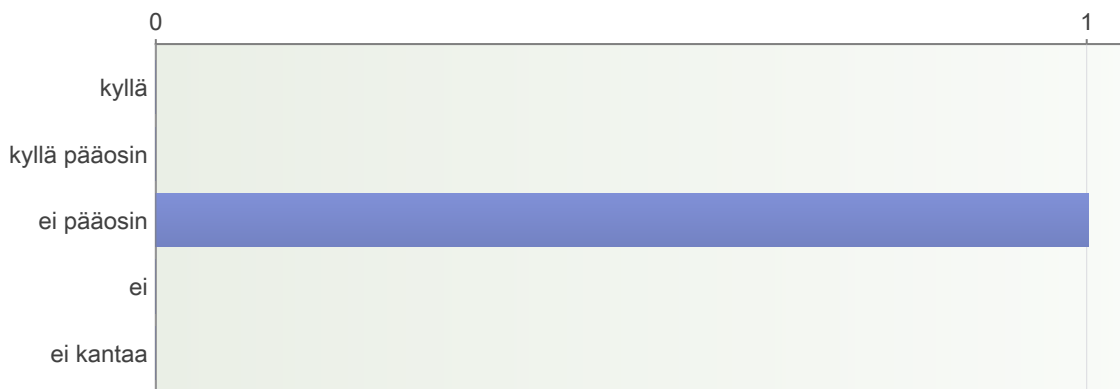

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon pilkkominen maakunnan palvelulaitoksen, sen alaisen tytäryhtiön sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken ei turvaa aitoa asiakas- ja potilaslähtöistä palveluiden integraatiota järjestämislain 16§ ja 23§ kirjauksista huolimatta. Valinnanvapaus ja yhtiöittämisvelvoite vaarantavat tavoitteen sote-integraatiosta ja ehjistä asiakaslähtöisistä hoito- ja palveluketjuista.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

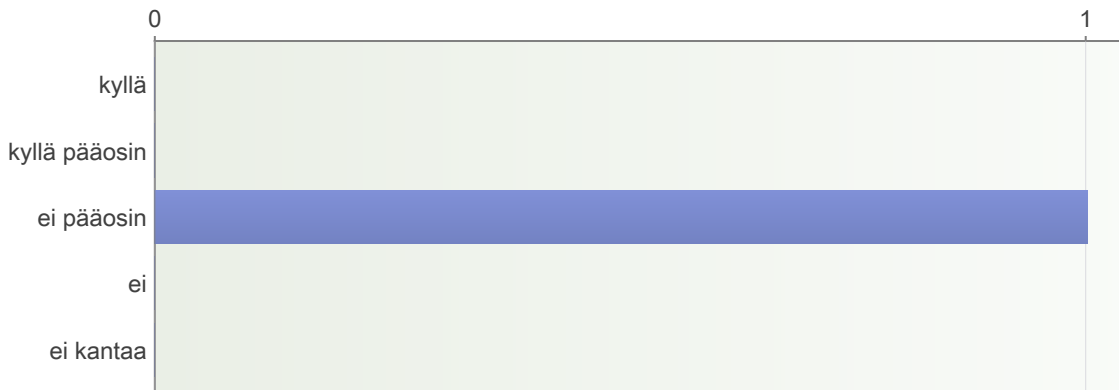

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtioneuvoston keinot järjestämislain 19§ mukaisesti varmistaa maakunnan asukkaiden palvelujen yhdenvertainen saatavuus, laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus maakunnan ja yhteistyöalueen ohjauksen epäonnistuessa on perusteltua kansalaisten perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta tarkasteltuna. Järjestämislain 27§ mukaisia valtakunnallisia tavoitteita laadittaessa 28§ mukaisesti yhteistyöalueiden laatimien ehdotusten pohjalta on kuitenkin varmistettava kaikkien 18 maakunnan tasavertainen kuuleminen. Tavoitteiden tulee perustua aidosti väestön hyvinvointi- ja terveysseurantatietoihin ja palvelutarpeeseen maakunnittain tarkasteltuna ja sote-uudistukseen liittyvät taloudelliset tavoitteet (kestävyysvajeen pienentäminen) eivät saa vaarantaa kansalaisten yhdenvertaisuutta. Valtakunnallisten tavoitteiden pääasiallinen tavoite ei voi olla vaativampien palveluiden keskittäminen kustannus- ja tuottavuusseikkoihin vedoten maakuntien asukkaiden yhdenvertaisuuden kustannuksella. Valtion ohjauksen pitäisi kohdentua maakuntastrategiaan ja sen osana olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiaan (järjestämislaki 14§) yleisellä strategisella tasolla, mutta valtion ei tulisi voida puuttua maakunnan operatiiviseen toimintaan ja johtamiseen aidon maakunnallisen itsehallinnon turvaamiseksi. Sote-järjestämislain 19§ 4 momentin mukaisesti tietojärjestelmäpalvelujen ja tiedonhallinnan kustannusvaikuttavan ja tehokkaan toteutuksen varmistamiseksi ja hyödyntämiseksi valtioneuvosto voi päättää olemassa olevien järjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisesta noudatettavista vaatimuksista. Em. säädöksen mukaisesti valtioneuvosto voisi kävellä maakunnan tietojärjestelmäratkaisuja koskevien päätösten ylitse, vaikka itsehallinnollinen maakunta vastaa maakunta- ja sote-strategiastaan ja täten myös strategiaa tukevista tietojärjestelmäratkaisuksista ja niiden kustannuksista. Näin ollen valtioneuvoston toimivaltaa pidetään tältä osin ylimitoitettuna.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

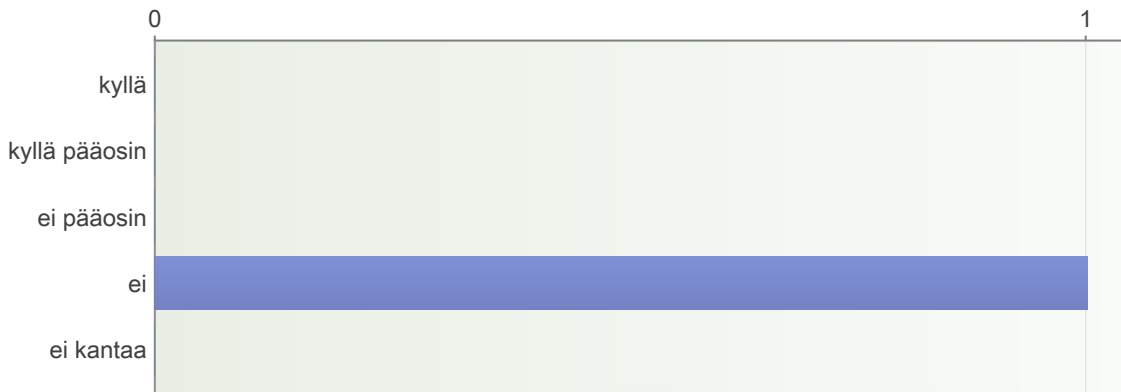

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja palvelujen tuottamisen erottaminen antaa mahdollisuuden palvelutuotannon objektiiviseen tarkasteluun ja palvelutuotannon laadun, tehokkuuden ja vaikuttavuuden nykyistä parempaan ulkoiseen arviointiin. Järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen on edellytys laajan valinnanvapauden toteuttamiselle. Järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen kuitenkin lisää byrokratiaa ja on haaste osaamispääoman näkökulmasta tarkasteltuna maakunnissa. Ilman vahvasti resursoitua ja erittäin asiantuntevaa maakunnan sosiaali- ja terveystalouden järjestämistehtävästä huolehtivaa virkakoneistoa järjestämisen ja tuottamisen eriyttämiselle asetetut tavoitteet jäävät saavuttamatta. Vaarana on, että järjestämisen ja tuottamisen eriyttämisen kautta palvelutuotannon tehostumiseen liittyvät saavutettavat taloudelliset hyödyt menetetään monimutkaisen järjestelmän hallinnointiin liittyvien kustannusten sekä sirpaleisen palvelutuotantokoneiston vuoksi.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Hallitusohjelman linjausten mukaisesti valinnanvapaus oli tarkoitus toteuttaa sote-palvelujärjestelmän rakennemuutoksen ja rahoitusuudistuksen jälkeen myöhemmässä vaiheessa. Valtavan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuudistuksen yhteydessä tehtävä samanaikainen valinnanvapauden toteuttaminen ja laajan valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden avaaminen kilpailulle muodostaa erityishaasteen. Vaarana on, että osana järjestelmän kokonaisuudistusta perusteellista valinnanvapausmallin valmistelua, vaikutusarviointia sekä laatumittareita ei ehditä valmistella. Kaikkiaan palvelutuotannon pilkkominen vaarantaa sote-integraation ja tavoitteen ehjistä asiakas- ja potilaslähtöisistä hoito- ja palveluketjuista. Voimaanpanolain 42§ mukaista laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden yhtiöittämisvelvollisuuden siirtymäaikaa olisi hyvä harkita pidennettäväksi ja valinnanvapausmallin valmisteluaiakataulua olisi tarkoituksenmukaista väljentää.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli maakunnan palvelulaitoksen alainen tytäryhtiö ei voi tukipalveluissaan tukeutua oman maakunnan tuottamiin tukipalveluihin ja valtakunnallisiin palvelukeskuksiin ja mikäli se ei voi hyödyntää palvelulaitoksen kanssa yhteistä potilas- ja asiakastietojärjestelmää, on tytäryhtiö mahdollisesti heikommassa kilpailuasemassa vahvoin kansallisiin tai kansainvälisiin yksityisen sektorin toimijoihin verrattaessa.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

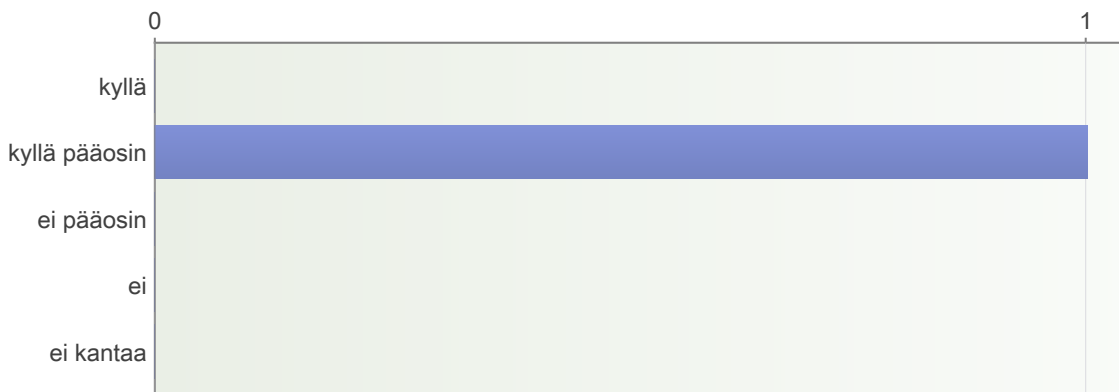
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väli aikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta (7§) on määritelty voimaantulolaissa selkeästi, mutta tehtäväkokonaisuudet ja väli aikaisen valmisteluelimen lyhyt toimintakausi suhteessa tehtävän laajuuteen muodostavat haasteen. Väli aikaiseen valmistelutoimielimeen tullaan rekrytoimaan henkilöstön Voimaantulolain mukaisesti määrä aikaisesti virkatehtäviin ja em. väli aikaishallinnon rahoitus on epäselvä. Lisäksi ongelmaksi voi muodostua, katsotaanko väli aikaisen virkamiehistä koostuvan valmistelutoimielimen toimintaan liittyvän poliittista harkintaa valmistelussa ja päätöksenteossa.

22. 20. Voimaantulolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

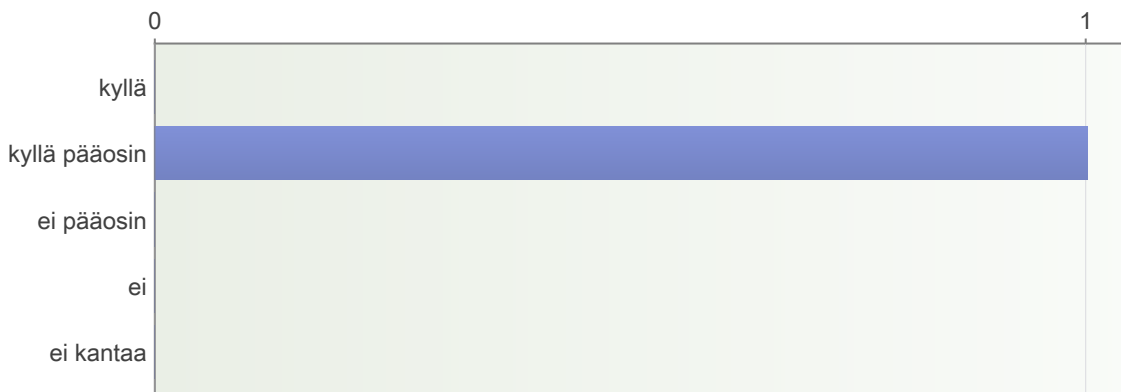

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Voimaanpanolain 14§ on muutoin asianmukainen, mutta pelastustoimen henkilöstön olisi tarkoituksenmukaista siirtyä oman maakuntansa palvelulaitoksen palvelukseen.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

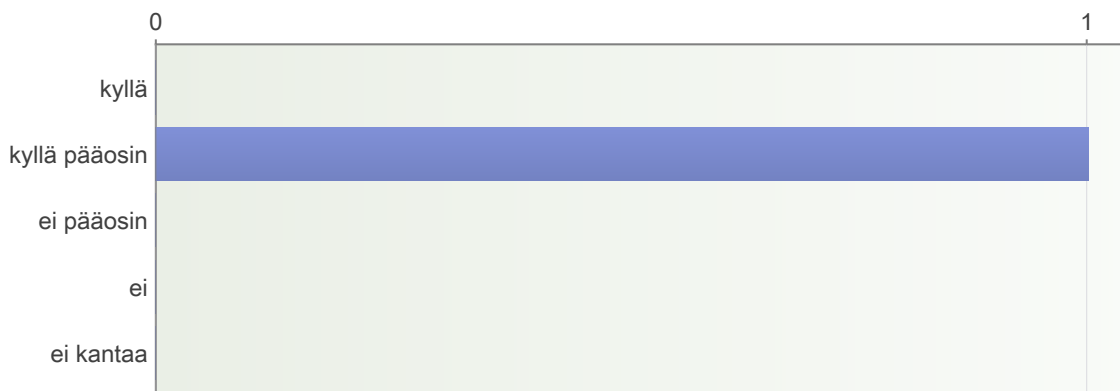
- Omaisuuden suppeaan jakautumismalliin liittyy kuntien näkökulmasta riski siirtymäajan jälkeen tarpeettomiksi jäävistä kiinteistöistä.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

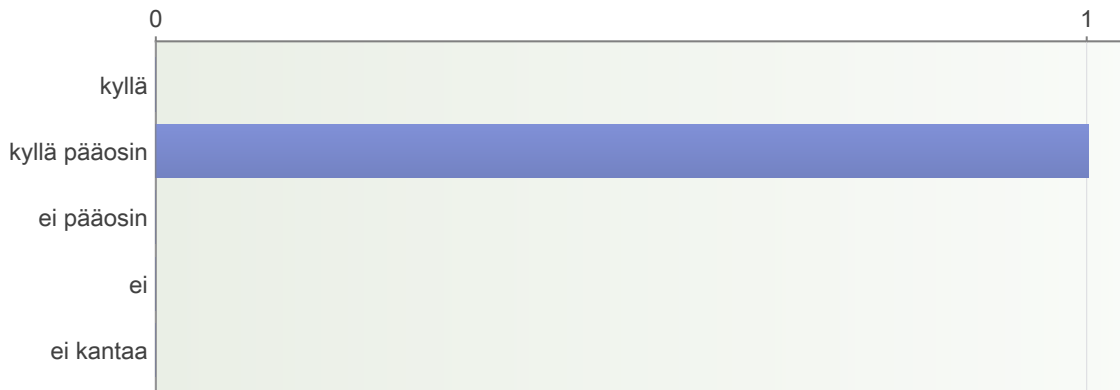
- Voimaanpanolain 42§ mukaista laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden yhtiöittämisvelvollisuuden siirtymäaikaa olisi hyvä harkita pidennettäväksi ja valinnanvapausmallin valmisteluajataulua olisi tarkoituksenmukaista väljentää.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalain 6§ mukaisesti maakuntien tehtävälleen kuuluvien tehtävien irrotessa kuntapohjasta on luonnollista, että myös rahoitusjärjestelmä uudistetaan. Itsehallinnollisten maakuntien toiminnan käynnistämävaiheessa vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta on luontevaa osoittaa valtiolle, mutta jatkossa viimeistään seuraavalla eduskuntavaalikaudella on syytä selvittää mahdollisuudet siirtyä sote-palveluiden ja muiden maakunnan tehtävälleen kuuluvien palveluiden rahoituksessa maakuntien verotusoikeuden kautta tapahtuvaan rahoitusjärjestelmään. Maakuntien verotusoikeus yhdistettynä valtion maakunnille osoittamiin valtionosuuksiin sekä asiakasmaksuihin lisäisi maakuntien aitoa itsehallinnollisuutta.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

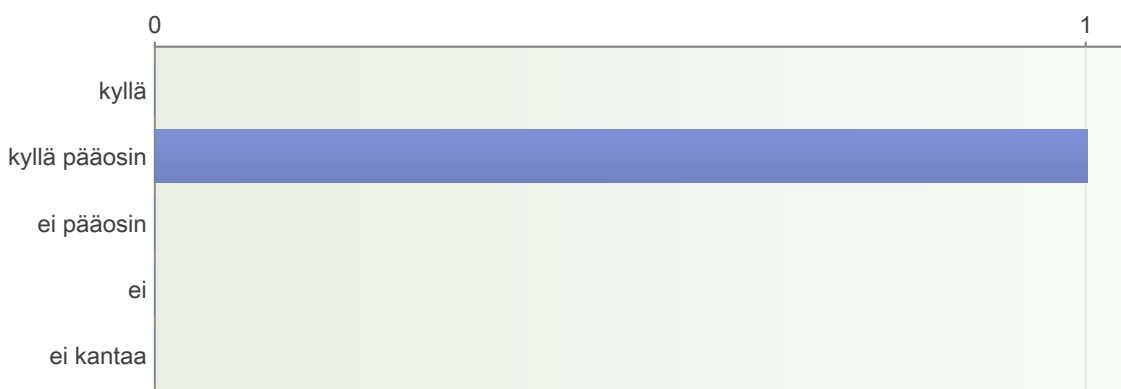

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Mikäli maakuntien lakisääteisten palveluiden toteutuneet kustannukset kasvavat enemmän kuin maakuntaindeksin muutos lisätynä 0,5 prosenttiyksiköllä, ylimenevää kasvuosuutta ei huomioida rahoituspohjassa. Poikkeuksellisesti em. rajan ylittävä menokasvu huomioidaan, mikäli se on välttämätöntä peruspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi tai kustannukset johtuvat rahoituslain 5§ mukaisesti maakunnan järjestämisvastuulle laissa tai asetuksessa säädetyistä tehtävistä. Käytännössä em. kasvun rajoittaminen merkitsee merkittävää menokasvun rajoittamista aikaisempaan historialliseen menokasvuun verrattaessa. Tämä aiheuttaa merkittävää tehostamistarvetta ja palveluiden uudelleen organisoimisen tarvetta toteutuakseen. Maakuntien käynnistymisvaiheen yhteydessä saatavien hallinnollisten ja toiminnan rationalisoinnin kautta saatavien säästöjen jälkeen erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa kasvavien palvelutarpeiden ja entistä kalliimpien hoitomenetelmien myötä em. maltillisessa kasvussa pysyminen voi olla haastavaa ja aiheuttaa tarvetta epätarkoituksenmukaiselle palveluverkon ja palveluiden karsimiselle. On riski, ettei tarvekerroin tunnista kaikkia em. palvelutarpeiden kasvuun ja kustannuskasvuun paineeseen vaikuttavia osatekijöitä. Lisäksi valinnanvapausmalli voi lisätä palvelutarjontaa ja välillisesti palvelukysyntää nykyisestä vaikeuttaen em. kasvuraamissa pysymistä. Rahoituslain 5§ kriteeri lisärahoitukselle (peruspalveluiden saatavuuden turvaaminen) on lakitekstissä väljästi määritelty.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

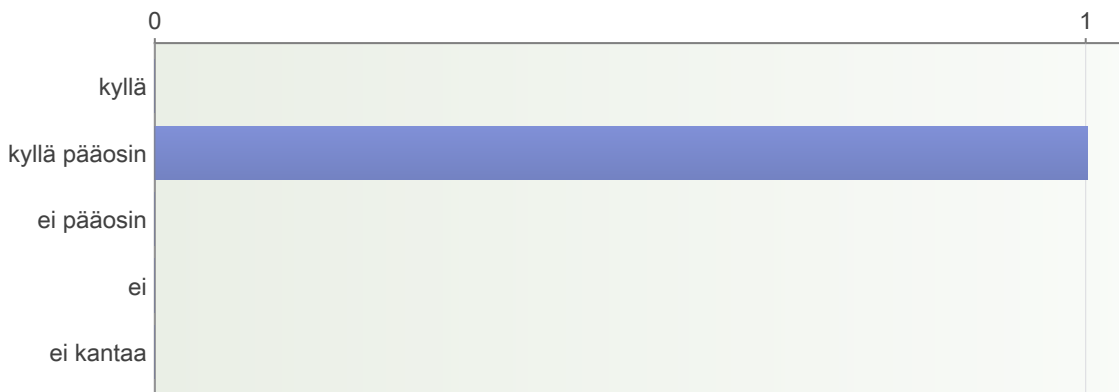

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien rahoituslain 9§ palvelujen käyttöä kuvaaviin tarvetekijöihin voi liittyä virhelähteitä riippuen maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tasoon ja laatuun maakuntavaihetta edeltävästi. Mikäli esim. resurssipulan vuoksi palveluiden saatavuus on ollut keskimääräistä heikompaa ja osa palveluiden käyttöä kuvaavista tarvetekijöistä ja sairauksista on tunnistamatta/diagnosoimatta, voi em. tarvetekijä-kerron muodostua virheelliseksi. Rahoituslain tarvekerroin ei tunnista kaksikielisten maakuntien palveluiden kustannuksiin liittyvää lisärasitetta vieraskielisyyskertoimen tapaan. Avoimeksi jää myös asukastiheyskertoimen todellinen vaikutus rahoituksen suuruuteen (vaikuttaako 10% kapitaatio-osuuteen vai tarveperusteiseen 89% osuuteen).

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

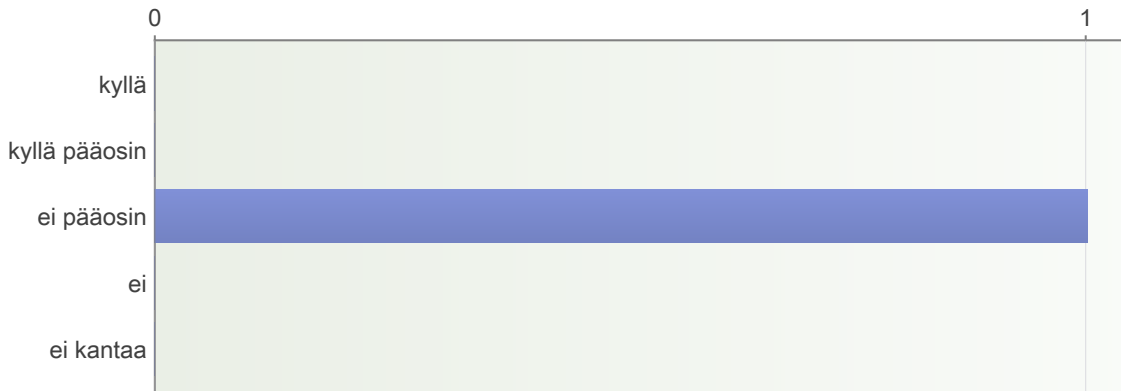
- Maakunnat, joiden todelliset sote-menot ovat tällä hetkellä tarveperusteiseen tasoon verrattuna edulliset, kärsivät pitkästä siirtymäkaudesta, jolloin tuetaan ylisuurta kustannustasoa.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtioneuvosto voi päättää VM:n esittelystä maakuntajaon muuttamisesta. Päätös voidaan tehdä maakuntavaltuuston tahdon vastaisesti, mikäli Maakuntalain 110§ tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 20§ mukainen maakunnan arviointimenettely päättyy maakuntajakoselvittäjän esitykseen maakuntien yhdistämisestä. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 20§ kriteerit maakunnan merkittävästi huonompi kuin muissa maakunnissa, tarvevakioidut kustannukset merkittävästi korkeammat kuin muissa maakunnissa, maakunnalla merkittävästi muita maakuntia heikompi kyky varmistaa sote-palveluiden edellyttämä henkilöstö ja osaaminen, kyky järjestää sote-palvelut muusta syystä vakavasti ja pitkäaikaisesti vaarantunut) ovat tulkinnanvaraiset. Näin ollen STM:n valta aloitteentekijänä VM:lle maakunnan arviointimenettelyn käynnistämisestä on ylimitoitettu. Lakiluonnoksessa esitetty menettely edellyttää validoituja mittareita erityisesti sote-palveluiden laadun osalta.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

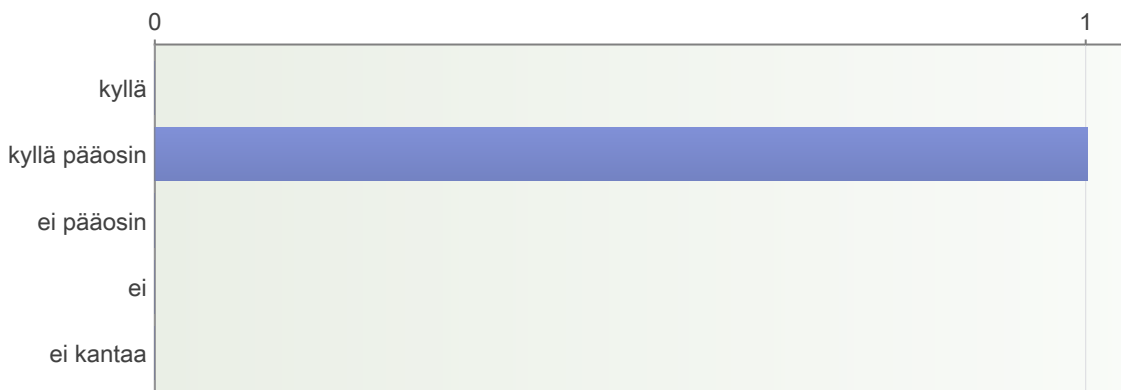

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- On syytä tarkastella rahoitusjärjestelmän toimivuutta, kun uudistuksen jälkeen on saatu tarpeeksi tietoa.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtionosuuskriteerit on saatava hyvin kuvaamaan uutta valtionosuuspohjaa.

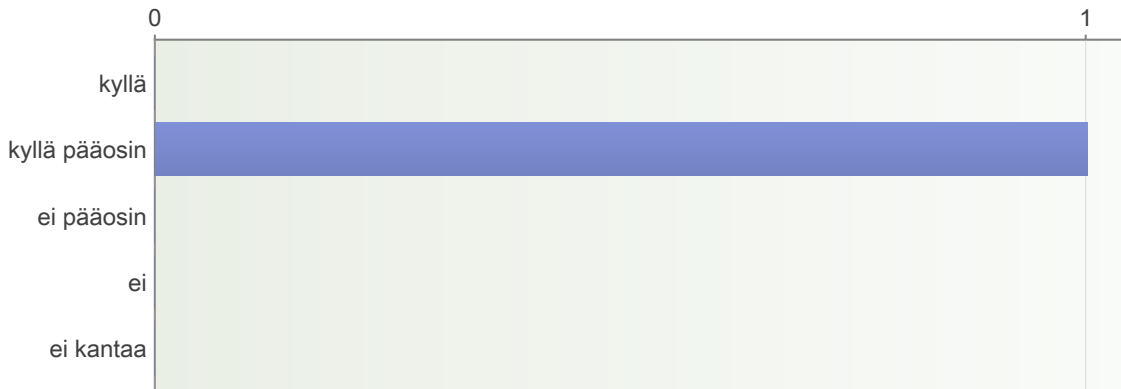
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys on vielä sekava ja keskeneräinen. Vaatii vielä paljon jatkovalmistelua ja monin kohdin täsmennyksiä.

38. 36. Pidätekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Pitää tarkastella läytännön toimivuutta verojärjestelmän muutostarpeista, kun on saatu tietoa eri tahojen rahoitustarpeista (kunnallisvero – maakuntaverot – valtionvero).

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys on vielä sekava ja keskeneräinen. Vaatii vielä paljon jatkovalmistelua ja monin kohdin täsmennyksiä.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

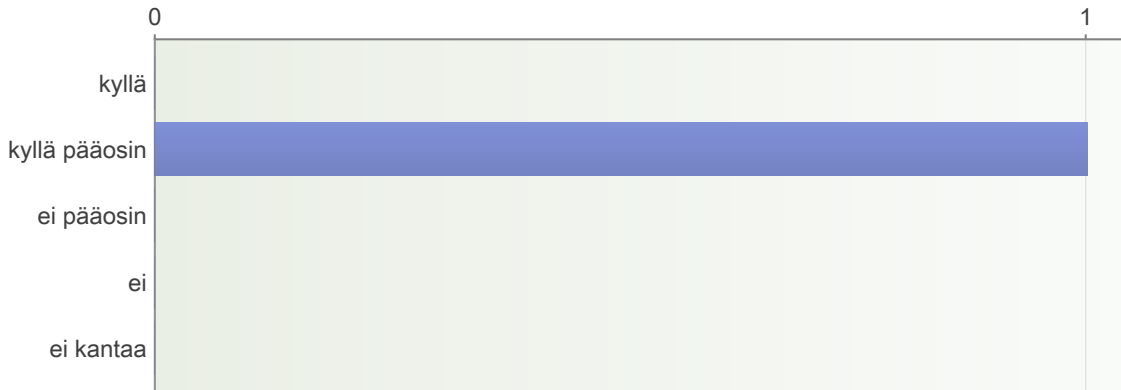
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädäntö voi johtaa laajan valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiön markkinaosuuden ja henkilöstömäärän pienenemiseen. Näin ollen potentiaalisesti KEVA:n eläkejärjestelmän piirissä olevan henkilöstön määrä voi vähentyä merkittävästikin vaikeuttaen KEVA:n asemaa.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalukuntayhtymä Soite on sosiaali- ja terveystalvclvclt yhteen integroiva maakunnan kokoinen sote-organisaatio. Maakuntaudistuksessa ja sote-uudistuksessa Soiten asemaan vaikuttaa lähinnä valinnanvapaus-lainsäädäntö, jonka perusteella siirtymäaikojen puitteissa osa palvelutuotannosta sijoitetaan maakunnan palvelulaitokseen ja osa palvelulaitoksen alaiseen tytäryhtiöön. Tämä on asiakas- ja potilaslähtöisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluintegraation ja ehjien hoito- ja palveluketjujen näkökulmasta katsottuna heikennys nykytilanteeseen.

Toinen Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvclvclt yhtymä Soiten toimintamalliin vaikuttava asia on ensihoidon järjestämis- ja tuottamisvastuun kohdentaminen Maakuntalaissa ja sote-järjestämislaissa. Soite tuottaa itse kaikki alueensa ensihoitopalvelut ja ensihoitopalvelujärjestelmä on kiinteä osa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuutta. Ensihoidon siirtäminen 5 yo-sairaalaa ylläpitävälle maakunnalle ei ole tarkoituksenmukaista ja se heikentää ensihoidon ja muun sote-palvelutuotannon yhteistyötä ja vaikeuttaa synergia-hyötyjen saamista.

Järjestämisen ja tuottamisen vahva eriyttäminen ja lukuisat Maakuntalain ja Sote-järjestämislain tehtävät

vaativat vahvaa järjestäjätahon organisointia maakunta-organisaatiossa. Riski moninkertaisen hallinnon järjestämiseen maakunnissa on olemassa ja on riski resurssien ohjautumiseen raskaaseen hallintoon palveluiden sijasta.

Lestijärven kunnan osalta sosiaali- ja terveyspalvelut ovat olleet jo vuoden 2009 alusta alkaen yhteistoiminta-alue JYTA:lla, joten Lestijärven kunnan toiminnalliselta osalta ei nähtävästi tule kovinkaan paljon muutoksia. Rahoitus jää näillä näkymin suurimmaksi kysymysmerkiksi.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Valtion ylimenokauden jälkeen käyttöön ottama tarveperusteinen rahoitusjärjestelmä yhdistettynä hyvin niukkaan kasvuraamiin ja voimakkaasti kasvavaan palvelutarpeeseen, osin maakunnan päätöksenteon ulkopuolelle keskitettäviin palveluihin (joihin maakunnilla ei ole suoranaista päätösvaltaa yhteistyösopimusta lukuun ottamatta) sekä vahvaan palvelujen järjestämistä ja tuottamista kahlitsevaan valtion ohjaukseen muodostaa suuren haasteen maakunnille. Lisääntyvä valinnanvapaus voi lisätä palvelutarjontaa ja -kysyntää nostaten näin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Edellä kuvatussa toimintaympäristössä maakuntien taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä voivat olla riittämättömät.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.